

KRESŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLÍCKE NOVINY
 VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠESŤNÁSTĽ STRANÁCH.

Predplatná cena:
 Na celý rok — — — — 4.— koruny.
 Na pol roka — — — — 2.— „
 Na štvrt' roka — — — — 1.— „
Jednotlivé číslo 8 hal.

Zodpovedný redaktor:
Dr. ALEXANDER ERNSZT,
 pap. komorník.
 Za vydanie zodpovedný
JÁN MOLNÁR, prälát

Redakcia a vydavateľstvo:
 Budapešť, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám
 sem sa majú posielat' predplatky, taktiež dopisy do novin
 ohlasy a náhodné reklamácie. Ceny ohlasov dia tarify.
 Rukopisy sa nazpak nedávajú.

Kšeftárski ablegáti.

Uhorskej politiky starou chorobou je, že v každej dobe nachodia sa takí jednotlivci, ktorí pri jej prevádzaní nemajú pred očami záujmy ľudu, lež *vlastné kšefty*.

Každý múdry a statočný národ prísny pozor dáva na to, aby v jeho verejnom živote *panovali čisté mravy*.

Vodcovia národov za cieľ blahonosného ich účinkovania vyznačujú veľké mravné myšlienky a okolo týchto zásad shŕňajú sa politické strany. Voličia pri hlasovaní, zo slobodnej vôle, bez nátlaku a cudzieho vplyvu, jedine nad tým rozhodujú, či schvalujú *ohlásený im programm*, áno alebo nie? U nás, bohužiaľ, pri hlasovaniach rozhodujú pobočné okolnosti. Na mnohých miestach nie na to hľadia, aby pri volbe zvíťazil programm ľudu, lež o tom sa pýtajú, koľko bude žranice a pijatiky a koľko obnášajú tie takrečené «konštitucionálne trovy». *Voličia na predaj a vyslanci, ktorých možno kúpiť*, to je tá brozná pliaga, ktorá od doby liberálov pustoší politický verejný život Uhorska.

Nikde volba tolko nestojí, ako u nás. Medzi mandátmi vyslancov, čo patria ku strane vlády, je i taký, čo stál ¼ milióna korún. Títo dráh *«tatkovia vlasti»* potom prinútení sú v parlamente zastávať záujmy tých, čo im dali peniaze na voľbu. Životné záujmy ľudu takto prídu do pozadia v parlamente. Z politických práv takto, dostáva sa ľudu tolko ako nič. Ľud, čo sa pri voľbách predáva, stáva sa korisťou *kšeftárskych ablegátov*.

Peniazmi zadovážených mandátov majiteľa

ich trovy pri voľbách obyčajne nahrádzajú si všelijakými panamami. Banky, fabriky, rôzne podniky vyvolia ich za direktorov, aby ich zastupovali a *v ich obchodných záujmoch odporúčali* pri vláde. Ablegátstvo týmto ziskuchtivým, lakomým pánom len ku tomu je dobré, aby *hojne zarábali*.

Kresťanská ľudová strana od tých čias, čo vkročila do parlamentu, neustále to ohlasovala, že s ablegátstvom *nijako sa nesrovnáva*, aby zákonodarca kšefty robil so štátom, nie z tej príčiny sa to nesrovnáva, že ablegát pritom nespravodlivo mohol by si zabezpečiť značný zisk a hmotné výhody, lež aj preto, bo takým *«obrokovaním»* vláda vždy by mala v rukách spôsob takých ablegátov podplatiť, parlament zašpiníť, zfalšovať vôľu volebného obecnstva.

Kresťanskej ľudovej strany najkrajšie boje boly tie, ktoré viedla proti *kšeftárskym ablegátom*, totižto za čistotu verejného života. To bol ten ostrý boj, ktorý rozdrvil starú liberalnu stranu. Proti panamu prevádzajúcim ablegátom, nesrovnalosti vyneseny bol aj osobitný zákon, na ktorého základe poslanskeho mandátu pozbavený má byť každý ablegát, ktorý kšefty robí s vládou.

Odkedy pracovná strana znova začala panovať, *aj kšefty v politike začaly zas prekvitať*. Už i sám pôvod pracovnej strany stal sa na kšeftárskom základe a odtedy udalo sa mnoho pádov, ktoré sú toho dôkazom, že u nás v politike *na slabých nohách stojí mravnosť*.

Mnoho ponosov, žalôb a všelijakých pleták v tomto ohľade rozšírené bolo po celej krajine proti pracovnej strane. Proti jednej čiastke able-

gátov ponosovali sa mnohí ľudia, že istým firmám a podnikom u spoločného ministerstva vojny za hmotné výhody sprostredkujú dobré, mastného zárobu válečné lifrovania.

Aby všetkým takým rečiam koniec urobený bol, vodca kresťanskej ľud. strany gróf Aladár Zichy vo verejnom zasadnutí snemovne vyzval ministrapredseda, aby sa pred krajinou osvedčil, ktorí sú tí ablegáti, čo ich poslanske mandáty upotrebuju ku kšeftárstvu? Na to už Tisza nemohol mlčať a Snemovni oznámil, že ako sa dozvedel, u ministerstva vojny o kšefty zaujímali sa a ich odporúčali nasledovní ablegáti:

Ján Baross zaujímal sa v záležitosti baraky stavajúceho podniku Dickmann a Milcha, v záležitosti lifrovania ryže mlyna Királymalom a o lifrovanie bakančov podniku Harsányiho.

Barón Fridrich Born, ako podpredseda podniku «*Hazai Automobil Részvénytársaság*», odporúčal sa, že zo Švajciarska surovú gummu zaopatrí pre armádu.

Szilárd Burdian, ktorý medzi tým časom zriekol sa mandátu, súčasnil sa v podniku lifrovania krpov.

Barón Gabriel Daniel odporúčal firmy *Glücksthäl* a *Berthold Herzmann*, ako aj Ludvika Gála, konečne ministra vojny navštívil v záležitosti Vilhelma Sebastianiho, ktorý zamiešaný je do lifrovania pre armádu.

Guido Gündisch podporoval záležitosť lifrovania malých priemyselníkov Nagydisznódsu.

Koloman Hajos odporúčal baraky stavajúci podnik a solnockého obyvateľa Gejzu Mileka, ktorý jedon pozemok odporúčal vojsku ku kúpe.

Lóránt Hegedüs, ako podpredseda Krajinského Družstva Fabričných Delníkov, v liste odporúčal veľkého priemyselníka Hugu *Kammera*, patrične konštatoval, že Hugo *Kammer* vynikajúcim zastupiteľom je textilného priemyslu,

Imrich Ivánka, okrem jeho lifrovania lichvy, ktorá záležitosť po celej krajine známa je z pojednávania pred trestným súdom, odporúčal sa k lifrovaniu súkna na kepene a chrbtových vriec pre vojsko.

Eugen Karácsonyi odporúčal firmu Šimona *Holzera*.

Gejza Kubinyi ml. u ministerstva vojny jedon raz uchádzal sa o vysvetlenie, bližšieho

v tejto záležitosti nebolo možno ustáliť, bo patričný referent nevedel sa viac na to pamätať.

Julius Muslay predstavil Vilhelma *Sebastianiho*, ktorý je zamiešaný do všelijakého válečného lifrovania.

Julius Nadányi, ktorý medzi časom zomrel, odporúčal sa k lifrovaniu lichvy, slaniny, člnov a odporúčal firmy *Strasser* a *Fekete*, ako aj budapeštiansku krajčírsku firmu *Fodor*.

Ladislav Okolicsányi odporúčal komárňanskú spoločnosť kupčenia s drevom a advokáta *Bárczayho*, ktorý v istej záležitosti uchádzal sa u ministerstva vojny.

Julius Pekár zakročil v záležitosti konfekcionálnej šijacej dielne na altruistickom základe sriadenej pod vodcovstvom jeho manželky.

Mikuláš Pescha zaujímal sa o vacovskú *Lövinger* firmu a o budapeštiansku firmu *Neumann*.

Jozef Szterényi odporúčal istú firmu, o ktorej nebolo možno volačo bližšieho ustáliť.

Gejza Szüllő odporúčal Georga *Sacellaryho* ml., Vilhelma *Sebastianiho* a budapeštianskeho pravotára dr. *Székelya*.

Nevieme, či je zcela úplný tento menoslov. Je on ale v každom páde smutným dôkazom toho, že medzi politikmi viacerí kšeftujú, miestotoho, žeby sa starali o osud ľudu. Keď dakedy nesrovnalosť ablegátov zločinom proti verejným záujmom je pritomne, keď krv ľudu v potokoch tečie za vlasť.

Kresťanská ľudová strana prísne a rozhodne žiada, aby vigéci, senzáli, sprostredkovatelia, panamisti, váleční liferanti pratali sa z dejiska krajinského zákonodarstva. V politike majú miesto len mužovia, čo neslúžia ich vreckám, lež záujmom verejnosti. Dolu so kšeftárskymi ablegátmi! Nech žijú statní vyslanci kresťanskej ľudovej strany!

Z válečného zasadnutia krajinského zákonodarstva.

Kresťanská ľudová strana v práci.

Gróf Aladár Zichy,

skut. vn. tajný radea, predseda kresťanskej ľud. strany snemovej, proti sprostredkovateľom a protektorom válečného lifrovania a nesrovnalosti (inkompatibilite) krajinských vyslancov, veľavýznamnú reč, povedanú v krajinskej snemovni, zakončil nasledovne:

Ja s dovolením ctenej Snemovne prečítam reč, ktorú pán ministerpredseda vtedy (10. febr. minulébo roku) bol povedal (Čujme! Čujme!) a tým v tejto otázke dokumentovať chcem úplnú moju nestrannosť, bo krajšie, lepšie, ako to vtedy pán ministerpredseda urobil, tieto veci nemohol by som odsúdiť. Pán ministerpredseda vtedy túto záležitosť obsérne predniesol. Musím podotknúť, že on zprvu pána vyslanca Szmešányiho nie úplne rozumel, o akej listine je reč. Potom ale, keď pán vyslanec Georg Szmešányi znova sa ujal slova, pán ministerpredseda v jeho reči pokračoval nasledovne: (Číta.)

«Vtedy hneď s dvomi prosbami obrátil som sa na pána ministra vojny. Prvá prosba bola tá, aby na všetky úradné medzítka vydal prísne nariadenie, že ktorýkoľvek politik... ta príde, aby sa s ním do reči nepúšťaly. Lež spolu aby to hneď aj oznámily. Druhá moja prosba na pána ministra vojny bola tá, aby mi — teda pánu ministerpredsedovi — poslaly spoľahlivú zprávu, ktorí to všetko boli, čo v ministerstve vojny vôbec, v akejkoľvek s válečnými záležitosťami súvislej otázke, v akomkoľvek smysle podujali dajaké kroky. Tá vec potom šla trochu pomaly a následkom toho, po opätom požiadaní, pán minister vojny privolil ku tomu, aby tú záležitosť, medzi tým časom vymenovaný, minister okolo osobnosti jeho veličenstva barón Ervin Rosner osobne vzal do ruky. On v príslušnej triede válečného ministerstva, pretriasajúc tú vec s príslušnými úradníkmi, presne stopoval, ktorí to boli, čo vôbec v akejkoľvek otázke válečného lífrovania tam zakročili.»

Vážnosť veci vytvára, že vedenia tejto listiny, tieto nariadenia, tieto veľmi správne a slušné požiadavky cteneho pána ministrapredsedu odtedy neboli by ďalej prevádzali, patrične až po dnes neboli by vyplnili. (Číta:) «A ja s uspokojením môžem konštatovať, že takrečeno na prstoch môžeme spočítať mená tých pánov vyslancov, (Čujme! Čujme! z lavez.) ktorých vôbec karotka s menom, odporúčajúci list (Výkriky z lavez: Ktorí sú to?) alebo akékoľvek písmo predchádzaly u intendantúry; a aj pri týchto s dobrým svedomím môžem konštatovať, nemožno vôbec predpokladať, že by ich ku tomuto zakročeniu bezprostredné dajaký kšeftársky zisk bol viedol. Takže — a na toto zvlášte obraciam pozornosť ctenej Snemovne — ja z toho čerpal som úplné uspokojenie a teší ma, že pred ctenuou Snemovňou tak sa môžem vysloviť, že verejnosť Uhorska aj počas vojny s takou škrupulositou ďaleko stála od toho, aby tí, čo nachodia sa v politickom postavení, z válečného lífrovania nemali osohu, čo zvlášte v záujme reputácie Uhorska dnes od každého treba očakávať.»

Ctená Snemovňa! A keď — ako som predtým bol spomenul — neni v poriadku, na pohoršenie je a ku všeobecnému rozhorčeniu vedie, že nachodia sa ľudia, ktorí z hroznej biedy vojny zisk alebo hmotné výhody hľadajú si zabezpečiť: ako nám vtedy treba posúdiť tých, ktorí následkom ich verejnoprávneho postavenia na vedenie vojny vplývajú tu ich hlasovaním a osobnou

auktoritou, ktorí čiastočne zodpovední sú za vedenie vojny, ktorí vtedy, keď ku cieľom ďalšieho pokračovania vo vojne i sami odhlasovali miliardy, prípadne aktívne súčastňujú sa vo válečných lífrovaniach? (Pravda! Tak je! Potlesk z lavez a krajnej lavez.)

Prosím ale o dovolenie, aby som tu ešte i na niečo iného poukázať mohol. (Čujme! Čujme!) Tieto dni čítal som v článku istých novín, že strana vlády udajne spočítala asi 40 pádov nesrovnalosti vyslancov opposície a opposícia zas že spočítala asi 50 pádov nesrovnalosti vyslancov pracovnej strany a že to hovoria, že dľa menoslova, o vyslancoch, kšefty válečného lífrovania odporúčajúcich, v jednotlivých ministerstvách presne vedeného, 8—10 vyslancov opposície, aspoň na papieri dosiahlo rekord.

Snáď mi ani netreba povedať, ctená Snemovňa, že my, čo sedíme na tejto strane Snemovne, prijme to s najväčšou vďakou a povďačnosťou, jestli v tomto ohľade dajakého odhalenia budeme účastní. Bo by to bolo neznesiteľnou ťarchou, hrozným bremenom, keby bársko čo len mysleť, čo len predpokladať smel o tejto opposícii, že nie úplne ideálne ciele máme vždy pred očami a že tu na týchto laviciach nesedia úplne korektní a bezúhonní ľudia. (Pravda! Tak je! z lavez.) Neznesiteľným bremenom je táto myšlienka, bo by sme tak nemohli vystupovať ako opposícia. (Pravda! Tak je! z lavez.)

V takých časoch žijeme a že medzi stranou vlády a opposíciou, k našemu poľutovaniu, jestvuje také rozhorčenie, že tu prebľadnutie a trpezlivosť vôbec ani prijať nemôžeme. (Pravda! Tak je! Potlesk z lavez.)

A keď už začiatkom mojej reči mal som smelosť spomenúť, že na tieto otázky ani ja by som nevedel lepšie a správnejšie posvietiť, ako pán ministerpredseda, prosím o dovolenie, aby som pokračovať mohol v zaključujúcej čiastke jeho peknej reči. Pán ministerpredseda povedal: «Tomu by som sa ja teda opravde veľmi tešil, keby sme raz, keď k tomu budeme mať čas, zákon inkompatibility (nesrovnalosti) vzali pod revisiu.» — Treba mi podotknúť, že ja zákon inkompatibility v terajšom jeho slohu tiež zcela neschvaľujem. — Pán ministerpredseda ďalej pokračoval nasledovne: «Zatiaľ ale, kým tento zákon je zákonom — nazdávam sa, že tomuto mojemu poňatiu mal som príležitosť i skutkami dať výrazu — zakiaľ je zákonom, s úplnou svedomitostou, škrupulositou a prísnosťou treba ho prevádzať. K tomuto len to dokladám, že to ešte v stupňovanej miere stojí počas vojny potažne válečného lífrovania. Bo vtedy, keby aj nebolo inkompatibility, opravde cit dekórumu, toho dekórumu, akým všetci sme podľzni prestížu verejnosti Uhorska, ktorý jedného každého zdržovať má od toho, aby ako súčasťovateľ sa, zástoj hral v záležitosťach, v súvisie stojácich so zaopatrovaním armády.» (Pravda! Tak je! Čulé schvaľovanie z pravej a lavez strany.)

Po tomto ku pánu ministerpredsedovi obraciam sa s tou prosbou — ponevác bezprostredne ku pánu mi-

nistrovi vojny obrátiť sa nemôžem — aby si zadovážil ráčil menoslov tých politikov, ktorí zakročili v záležitostiach válečného lífrovania a túto od pána ministra vojny zadováženú listinu aby predostrel Snemovni. O toto prosíme všetci v záujme osobnej reputácie. (Hlučné schvaľovanie z ľavej a krajnej ľavej.)

Pána ministra vojny, vojenský charakter, vo všeobecnej uctivosti stojáca osobnosť, garanciou sú nám toho, že tí ktorých on v jeho listine pomenuje, skutočne zakročili v takých záležitostiach, jeho osobnosť ale spolu aj toho je nám garanciou, že z tej listiny nevynechá nikoho, čo v takých záležitostiach intervenoval.

Konečne osmeľujem sa len to poznamenať, že touto mojou prosbou celú tú záležitosť nemám úmysel ešte viacej zapliesť, náruživosti rozdrážiť, oproti tomu mojím cieľom je, celú tú vec postaviť do pravého svetla, aby naďalej prestala byť otázkou stranníctva. (Všeobecné, hlučné schvaľovanie.)

Udalosti svetovej vojny.

Všeobecné položenie.

Na bojištách panuje treskúca zima. Po všetkých stranách padá sneh, ešte aj pri Gorici. Pri Serethe je 21 stupňov zimy. Pri tom sú mrazivé vetry. Preto bojovná činnosť vo veľkej miere klesla. — Na východnom fronte ruský útok od Rigy na juhozápad sa zmaril. Rusi utrpeli pritom veľké ztráty. — Na fronte armád generál-obersta arcikniežata Jozefa, v sedmohradských Karpátoch a v Moldave boj klesol, bo cesty sú pokryté ľadom. — Na fronte armád generál-obersta Mackensena je ticho. Pri Fudeni a Galaci Rusi utratili svoje offenzívne pozície. — Na talianskom bojišti tiež panuje krutá zima. — Treskúca zima aj na západnom bojišti Nemcov proti Francúzom a Angličanom obmedzuje bojovnú činnosť.

Zostrený boj podmorskými loďami.

Naši nepriatelia, ako vôbec známo, odmietli návrh centrálnych veľmocí pofahom na uzavretie pokoja, ba nepochopiteľnou hrdosťou odvrhli aj nabitnutie Wilsona, predsedu Spojených Štátov Severnej Ameriky, ku sprostredkovaniu svetového pokoja. Uhorsko-Rakúsko a Nemecko následkom toho, aby priskorily skončenie vojny, oznámily, že počnúc od 1. februára začnú čo najostrejší boj podmorskými loďami. Na toto pofahujúce sa noty doručily všetkým vyslancom neutrálnych štátov.

V note Uhorsko-Rakúska minister zahraničia vyslovuje, že monarchia prinútená bola ku vojne, bo ved sa jednalo o obranu existencie a životných záujmov monarchie. Vzдор veľkej presily nepriateľa vydobili sme si na bojišti veľkých úspechov. Veľké podmaňujúce plány nepriateľa boly zničené a my a naši spojenci viedli sme ďalší boj len zo sebaobrany. Spojenci navrhli zastavenie ďalšieho krviprelievania, toto naši nepriatelia merave odmietli a predstúpili s takými podmienkami, ktorých

spĺnenie znamenalo by pokorenie, zničenie spojencov. Oni sú zodpovední za ďalšie krviprelievania. Nepriateľ poraziť chce naše vojsko, zničiť chce našu flottu, vyhladovať chce náš ľud, — proti tomuto musíme sa ďalej brániť a použitím všetkých prostriedkov musíme sa snažiť, aby sme skončenie vojny vynútili.

Naši nepriatelia aj doteraz vykonali všetko možné, aby dovoz z cudzozemska na územie monarchie znemožnili. Napadli a bez predbežného upozornenia potopili nemocničnú loď Elektru a iné neozbrojené, osobnú premávku sprostredkujúce lode. Monarchia a jej spojenci budú tiež podobne pokračovať a počnúc od 1. februára znemožnia každý dovoz po lodiach na územie Anglicka, Francúzska a Talianska.

V note označené sú tie zóny na Atlantickom oceáne a na Stredozemnom mori, ktoré blokadou budú zatvorené; pre lode neutrálnych štátov označené sú slobodné cesty. Neutrálne lode, ktoré meškajú v prístavoch blokadou zatvorených, môžu do 5. februára bez nebezpečia odísť odplávať, ale majú si voliť tú najkratšiu cestu.

Monarchia rozhodla sa ku použitiu tohoto prostriedku, aby skončenie vojny priskorila, spomínajúc, že konečným cieľom nesmie byť podmaňovanie, lež zabezpečenie slobodného vývinu ostatných štátov. Monarchia a jej spojenci od tohoto energického kroku úfajú konečné rozhodnutie v boji.

Zastupitelia neutrálnych štátov požiadaní boli, aby o note patričné vlády upovedomili. Nota, ktorú viedenskému veľvyslancovi Spojených Štátov doručili, opatrená bola úvodom, v ktorom sa minister zahraničia zmienil o odkaze predsedu Wilsona, ktorého sľachetné snahy vysoko oceňuje, ale uzavretie stáleho pokoja znemožnené bolo už tým, že naši nepriatelia návrh našej monarchie a jej spojencov merave odmietli.

Veľký strach pred zostreným bojom podmorskými loďami. — Falošnosť predsedu Wilsona.

Nota centrálnych mocností hrozného strachu nahnila v prvom rade mocnostiam antantu, bo Anglicko, Francúzsko a Taliansko otočené sú pevnou reťazou podmorských lodí, ktoré prekazia dovoz zbrane a potravín do štátov našich nepriateľov. Nota centrálnych mocností nemalého strachu ale nahnila aj Wilsonovi, predsedovi Severnej Ameriky, bo zakiaľ okolo krajín našich nepriateľov rozložené sú podmorské lode, americkými miliardármi nemôžu zbraň a potraviny lífrovať ani Anglicku, ani Francúzsku, ani Taliansku. Toto boli Wilsona a jeho kšeftárskych priateľov a jedine z tejto príčiny vláda Spoj. Štátov Severnej Ameriky diplomatické spojenie pretrhla s Nemeckom, svojho veľvyslancu odvolala z Berlína a nemeckému veľvyslancovi vydala passy. Z tohoto vidno, akú falošnú hru prevádzal Wilson jeho bezvýsledným ohlasovaním pokoja.

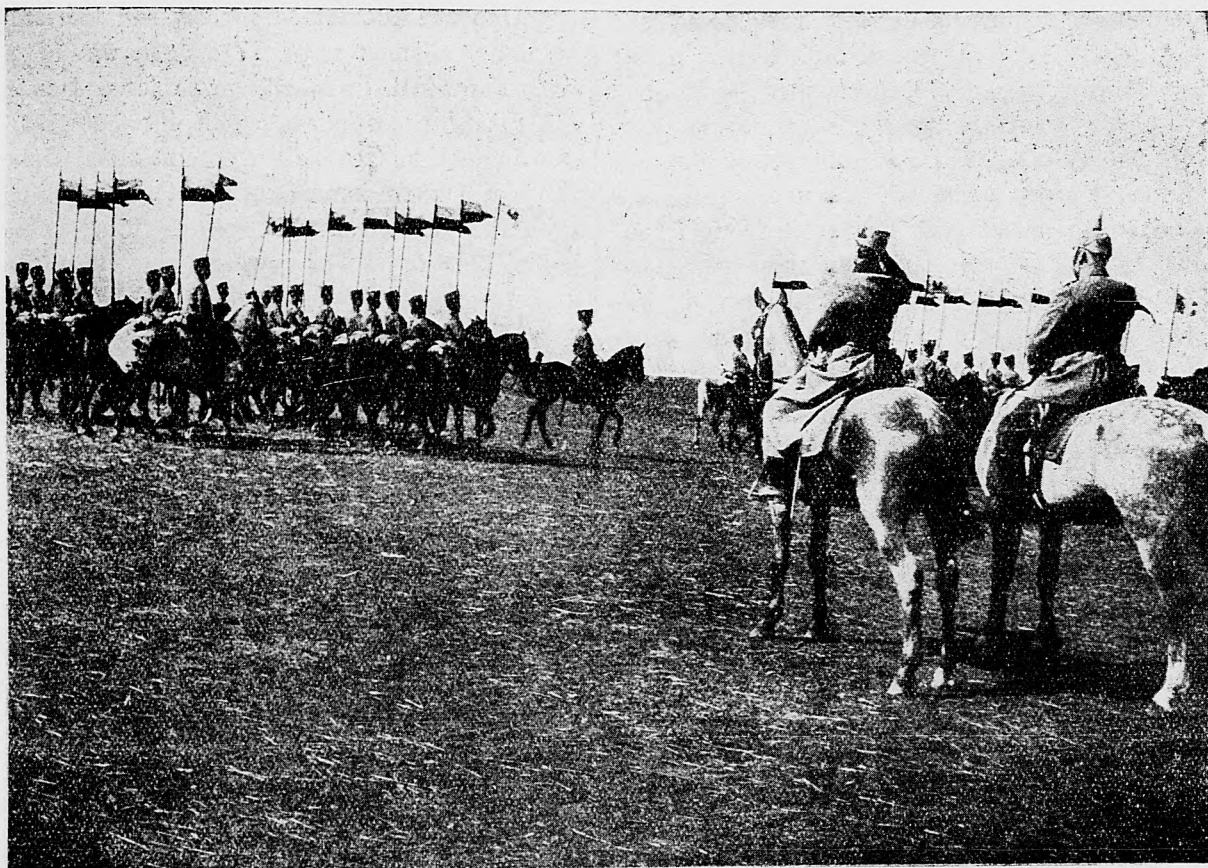
Človek bez novín je taký, ako vojak bez zbrane.

Trenčínsky peší pluk.

Úradná zpráva hlavného veliteľstva minule s pochvalou vyzdvihla hrdinskosť trenčínskeho 71. pešieho pluku, ktorý bojuje teraz na talianskom fronte. Pri obci Kostanjevici oddelenia 71. pešieho pluku vtrhly do nepriateľských posícií, porazily viac stotín talianskeho vojska, rozrúcaly zákopy a so značnou korisťou vrátili sa späť do svojich opevnených posícií.

Od dvadsať mesiacov namáhajú sa Taliani prelomiť náš front pri rieke Isonzo. Po ukrutných krvavých bojoch vtiahli síce do rozrúcaného mesta Gorice a zaujali asi desať kilometrov široké územie južne od mesta až

kázal tento pluk svoju hrdinskosť, ale zvlášte vynikol v bitke pri Polychne, prispievajúc vo veľkej miere ku vydobitiu skvelého víťazstva. Keď Rusi minulého roku začali nové útoky vo Východnej Haliči a v Bukovine, trenčínsky 71. peší pluk patril medzi tie čaty, ktoré útoky Rusov odrážaly. Neskôr jednotlivé oddiely tohoto pluku súčasťnily sa v bojoch proti Rumunsku, keď sa jednalo o vytisnutie Rumunov zo Sedmohradska, ktorého východné pohraničné kraje Rumuni zákernicky napadli a obsadili. Teraz na Talianskom bojišti dokázali naši slovenskí rodáci svoju hrdinskosť a neohrozenosť. Hrdinský útok pri Kostanjevici zlatými literami zaznačený bude v histórii trenčínskeho 71. peš. pluku.

Pošta nemeckých husárov pred jeho veličenstvom kráľom Karolom IV.

po more, ale ďalšie boje razom zastaly pre ohromné ztraty, ktoré na tomto fronte talianske vojsko utrpelo. Taliani vzdaf sa museli tej nádeje, že sa im v krátkom čase podarí zaujať mesto Triest, ba teraz hrozí im to nebezpečie, že ofensíva našich vytisne ich aj z doterajších ich posícií. V okolí Gorice totižto nie Taliani, lež naši začali útočiť a že zdar korunuje ich počínanie, o tom svedčí horeuvedená úradná zpráva.

Medzi hrdinskými čatami, ktoré Talianom zastavily cestu do Triestu, je aj trenčínsky 71. peší pluk. Vojsko tohoto pluku je Slovač zo stolice trenčianskej, turčianskej a oravskej. O hrdinskosti týchto našich rodákov rozpráva opäť úradná zpráva.

Po vypuknutí svetovej vojny trenčínsky peší pluk tiahol na ruské bojište čo jedon oddiel V. prešporského vojenského sboru. V mnohých krvavých srážkach do-

Uvedme si do pamäti osvedčenia víťazného vodcu Borojeviča o hrdinkosti košického vojenského sboru, osvedčenie generála Puhallova o hrdinkosti prešporského vojenského sboru, tú veľkú pochvalu, ktorou vyznačená bola divisia honvédskeho generála Hadffyho, ku ktorej patria honvédske pluky trenčínsky, nitriansky a košický, a tie mnohé uznania a chvály, ktorými od počiatku vojny hornoviediecke pluky vyznačené byly: s citami úprimnej vďaky myslíme na hrdinských bojovníkov, ktorí tak verne, tak neohrozene, s toľkou oddanosťou plnia svoju ťažkú povinnosť na svetovom bojišti. Svojou hrdinkosťou dokazujú naši slovenskí rodáci svoju nezlomnú vernosť ku trónu, svoju vernú lásku ku vlasti. A nič s menšou ochotou a usilovnosťou plní svoje vlastenecké povinnosti slovenský ľud tu doma za frontom.

Administratívny výbor spišskej stolice.

Administratívny výbor svoje mesačné zasadnutie 9. januára vydržoval pod predsedníctvom nadžupana Artura Wielanda. Náčelník financdirekcie oznámil, že v obehu je 57 pálení, dva pivováre a dve fabriky na cukrový sirup; rafinéria na petrolej neúčinkuje. Válečnej podpory vyplatilo sa vlni v spiš. stolici 4,228.516 korún a od počiatku vojny 8,321 710 korún. — Stoličný hlavný lekár oznámil, že v mesiaci decembri všeobecný zdravotnícky stav bol menej prajný. Zpomedi nálezlivých nemocí vo väčšej miere vystúpil sarkach, a síce v 76 pádoch (v Mafašovciach bolo 16 pádov). V decembri na sarkach v stolici zomrelo 8 detí. — Kráľovský hlavný školdozorca oznámil, že pre rozličné detské choroby v decembri zatvoril museli ľud. školy v Betlanovciach, v Danišovciach a v Mafašovciach. — Stoličný hlavný zverolekár oznámil, že v zdravotníckom stave lichvy badať polepšenie: nálezlivá kulhavka a slintavka sa ďalej nesíri, koňský svrab a ruža u ošípaných ale prestáva. Zpomedi nálezlivých lichvacích nemocí zbadali koňský svrab v Nižnej Lesnej, slezinový snet vo Vyšných Lapšoch, nálezlivú kulhavku a slintavku v Zavadke, v Ondrišlu a v Smolniku. Lichvací obchod bol dosť čulý a bez prekážky.

CHYRNÍK.

Na čo sa obracajú katolícke kňazské majetky?

Jeho Eminencia kardinál knieža-primas dr. Ján Csernoch pre univerzitných poslucháčov, pochádzajúcich zo Skalice, složil základinu 18.900 korun. — Rábsky biskup Anton Fetser pre válečné sirotky znovu obetoval 20.000 kor., doteraz už 48.000 korún. — Satmársky kanonik Štefan Szabó na cirkevné ciele obetoval 10 000 kor. a dr. Koloman Bakkay, podsprávca satmárskeho semeníša, na učebné ciele tiež 10.000 korún. — Päťkostolský prälát-kanonik Julius Wajdits na stredoškolský chlapčenský vychovávaci ústav obetoval válečný štátny papier v cene 10.000 korún. — Rábsky kanonik Igrác Mladoniczky na podporu katolíckej tlače dal 2000, doteraz už 12.300 korún. — August Gramantik, farár v Merašiciach, na katolícku tlač obetoval 100 korún.

Štvrtý raz vyznačený táborský duchovný. Jeho veličenstvo kráľ nariadil, aby res. táb. duchovnému dr. Alexandrovi Moserovi, za jeho výtečné a sebaobetavé chovanie sa pred nepriateľom, na vedomie bolo dané najvyššie pochvalné uznanie. Predtým bol už vyznačený s červeným krížom druhej triedy, s kňazským krížom a s nemeckým železným krížom.

Preložený spišský gr.-kat. farár. Elek Viszlóczky, gr.-kat. farár obce Zavadka, na základe patronátskej presenty preložený je od prešovského gr.-kat. biskupa do zemplinskej obce Virava. V Zavadke účinkoval sedem rokov, za jeho účinkovania vystavila sa nová škola pre dve učebné síly a postavil sa aj základ nového kostola, ktorý len pre vojnu nemohol byť vystavený.

Hrdinskou smrťou zemrelý táborský duchovný. Šimona Komána, kňaza hajdudorogskej gr.-katolíckej diecéze, 12. dec. v Južnom Tyrolsku zasypala lavina. Ubohý celú noc ležal pod sňahom a keď ho vykopali, bol ešte pri úplnej pamäti a len po poldruhadňovom trápení svoju vznešenú dušu vrátil Stvoriteľovi svojmu.

Arcibiskup Septycki v Jaroslave. Lembergského gr.-kat. arcibiskupa Septyckeho priviezli Rusi do Jaroslavy, kde ho umiestnili v privátnom dome a postavili pod policajný dozor.

Amerického gr.-katolíckeho biskupa Ortinského zastrelil istý haličský rusínsky žiak menom Pavel Kratt preto, že biskup nechcel prijať jeho návrh o samostatnej ukrajinskej cirkvi.

Uhorskí Piaristi. Učiteľský rád Piaristov udomácnil uhorský snem roku 1715. s najvyšším potvrdením kráľa Karola III. Provinciálom je Tomáš Hénap. Uhorský rád Piaristov prítomne počíta 408 údov, z ktorých je vysvätených kňazov 280 a ostatní sú klerici. Táborskú kňazskú službu koná 6 údov. Pod vedením Piaristov nachádza sa 24 gymnásií, okrem toho učia Piaristi v jednej chlapčenskej a dievčenskej občianskej škole (polgárke) a v jednej ľudovej škole. V bežiacom školskom roku Piaristi vyučujú 10.236 žiakov a žiaček, teda o 213 viac, ako v predošlom školskom roku. Tento rád má v Uhorsku 25 kláštorov. Najstarším údom rádu a spolu aj uhorského katolíckeho kňazstva je Ján Matusik, ktorý sa narodil 24. febr. r. 1815. v Tate, má teda už 102 roky.

Piata uh. válečná požička priniesla vyše 2300 millionov korún. Prevýšila tedy výsledok všetkých doterajších uh. válečných požičiek.

Spoločnosť Ježišová prítomne na svete počíta 17.010 údov, ktorí sa delia na 27 provincií. Medzi Jeziuitmi vysvätených kňazov je 8444, klerikov 4417 a frátrov 4149. Vlni počet Jeziuitov sa rozmnožil o 51 údov. Generálom rádu je Vladimír Ledochowski, ktorý sa ešte vždy zdržuje vo Švajciarsku.

Rekvirovanie v Nitriansku. V nitrianskej stolici podarilo sa sossberať od viadry žiadaných 200.000 metrických centov zbožia a strukovín.

Schránka Sv. Antona v Rabčiciach (Orava) na válečné dobročinné ciele obetovala 40 korún.

Piata uhorská válečná požička sa vo Spiši zase skvele vydarila. V kézmarskej sporiteľni značili 2,188.400 korún., v levočskej úvernej banke 1,480.600, v spišsko novovesskom sporiteľnom a úverkovom ústave 676 350, v popradskej sporiteľni XVI. spišských miest v Novej Vsi 339.800, v levočskej sporiteľni 600.000, v kézmarskej banke 120.000, vo vlaš. sporiteľni 68 000, v lubovensko-podolinsko-gňazďanskej sporiteľni v Starej Lubovni 202 350, v starolubovenskej ľud. banke 100.000, v spišsko-belanskej sporiteľni 332.100, v podhradskej sporiteľni 649.500 a v gelnickej sporiteľni 245 000 korún.

Veriaci zvolensko-mikulášskej farnosti (Zólyom-miklós) na piatu uh. válečnú požičku značili 46.550 a na všetky válečné požičky dovedna 120.900 korún.

V baňsko-bystrickej diecési tlač.-nedelná sbierka vlni priniesla 4066 korún, k tomu obnosu osv. pán biskup dr. Farkas Radnai prispel 850 a kapitula 100 korunami

Ustálenie najvyšších cien textilných článkov. Na príslušnom mieste zaoberajú sa s ustálením najvyšších cien šiat a hlavne súkna. Základom ustálenia cien boli by pomerne lacné ceny surového materiálu, ale sa majitelia textilných dielni veľmi spierajú, aby z tohto bolo voľačo. Posledne v tejto záležitosti boli dve porady, ktoré sa však neskončili so zďarom. Teraz pripravujú novšiu poradu, na ktorej verejný záujem pravdepodobne bude mať tuhý boj so záujmami jednotlivcov.

Zhabané potraviny v hodnote polmilliona korún. Hlavnomestskú políciu dôverne upovedomili, že Albert Bihari, ktorý býva na Vilmos császár-ute v dome č. 74. a ktorý predtým bol agentom obchodníkov s obilím, od počiatku vojny skupuje potravné články, ktoré nakopil vo Verejnom sklade. Tajní policajti ustálili, že Bihari vo Verejnom sklade má 4754 kilogrammov kávy, 7122 kg. mandlí, 302 kg. sardiniiek, 6660 kg. hrebíček, 5095 kg. ovocných konservov, 9831 kg. lekváru a 450 kg. korenia. Polícia všetek tento tovar v hodnote vyše polmilliona korún zhabala a predá ho na verejnej licitácii, proti Biharimu ale zaviedla prísne pokračovanie.

Dráči na pranieri. Miestodržiteľ Moravy kapitanátom všetkých okresov nariadil, aby politické vrchnosti s väčšou prísnosťou pokračovali proti tým, ktorí sa prevínia proti nariadeniam pofahujúcim sa na potravné články, bo každý, kto okolo ustanovení, potrebných ku vytrvaniu vo vojne, spácha chybu, premeškanie, zaslúži, aby jeho meno bolo postavené na pranier. Aj tá najširšia verejnosť má vedieť meno každého, kto sa proti ustanoveniam prevínil, čím obťažil vytrvalosť v boji a poslušil len nepriateľovi. Preto sa treba postarať, aby sa takéto výroky aj pred tú najširšiu verejnosť dostaly. Z tej príčiny miestodržiteľ nariadil, aby takéto výroky v úradnom časopise a aj na úradných tabulách okresných kapitanátov uverejnili, ale výrok má byť vyvesený aj na úradnej tabuli predstavenstva tej obce, kde odsúdený býva. Výnimky niet. Výrok treba sdeliť aj miestnym časopisom a vrchnosti majú pozorovať či z menoslovu potrestaných jednotlivci nie sú vynechaní.

Krádež v kostole. Z Nitry oznamujú, že vo farskom chráme dolného mesta v ktorúsi noc neznámi zloději spáchali veľkú krádež. Zloději sa akiste počas popoludňajších služieb Božích skryli v kostole, v noci povylamovali a ozbijali skrinčky pre milodary a okrem toho ukradli mnoho cenných zlatých a strieborných ozdob obraza P. Marie. Polícia hľadá zlodějov, ale im dosiaľ neprišla na stopu.

Zoltánová Zmeškálová st. z oravského Leština pre sedmohradských utečencov obetovala 100 korún.

Došli zamenení invalidi. V minulé dni prišlo zase 267 zamenených uhorských a rakúskych invalidov z ruského zajatia.

Veriaci richvaldskej farnosti vo Spiši na válečné dobročinné ciele vlni obetovali 250 kor. a od počiatku vojny 550 korún. Na vonkajšiu opravu svojho 500 ročného farského kostola vlni dali 654 korún a z predaného urbárneho lesa richvaldskí gazdovia na ten vznešený cieľ odhlasovali 7000 a na svoju katolícku školu 3000 korún. Všetko dovedna veriaci v minulom roku na rozličné dobročinné ciele dobrovoľnými drobnými milodarmi obetovali 1641 korún. Na dobré čítania veriaci len 500 duší počítajúcej farnosti venovali asi 500 korún. «Kresťan» chodil do farnosti v 45 výtiskoch a päť náboženských časopisov v 73 výtiskoch. Na nový výtečný náboženský týždenník «Srdce» hlásilo sa doteraz 8 celoročných predplatiteľov. Do Katolíckej Ludovej Jednoty vstúpilo v tomto novom roku doteraz osem nových údov a tak miestna organizácia Kat. Ludovej Jednoty prítomne počíta 90 údov. Spolok Sv. Vojtecha má 37 údov. To všetko je veru najväčšej pochvaly hodné a môže za príklad slúžiť veriacim nejednej väčšej farnosti!

Vyznačenie spišských honvédov koš. 9. pluku. V mesiaci decembri hrdinom 9. honvédskeho peš. pluku udelili 200 medailí hrdinskosti. Zpomedzi vyznačených nasledujúci Spišiáci dostali medailu hrdinskosti: zástavníci: Koloman Szeghő Nová Ves, Koloman Bares Levoča, J. Jendrucsák Podolinec a strážmajster Imrich Tarajcsák Levoča dostali striebornú medailu hrdinskosti prvej triedy; zástavník Elemér Zwicker Nová Ves, firer Jozef Maszurák Ondrišle, firer Viktor Kozár Vlachy, honvéd Georg Babik Smizany, frajter Michal Richweisz Stará Voda, kaprál Benedikt Konkoly Nová Lubovňa, honvéd Julius Neupauer Vlachy, frajter Ondrej Rapsák Fridman, kaprál Štefan Cseh Kluknava a firer Ondrej Nyemesik Zakarovce dostali striebornú medailu hrdinskosti druhej triedy; honvéd Eduard Ján Tibusz Vyšná Slovinka a frajter Gustáv Neubeller Krompachy dostali bronzovú medailu hrdinskosti.

Trifko Grabez zomrel. Trifko Grabez, jedon zo zločincov sarajevskej vraždy, vo vojenskej nemocnici zomrel. Grabez, priateľ Gavru Principa, bol prítomný v Belehrade, keď sa sprisahali, že usmrtia následníka trónu Franca Ferdinanda a dľa jeho vlastného soznania v deň útoku, ozbrojený bomkou a revolverom, čakal pred sarajevským mestským domom, ale nemal príležitosť upotrebiť svoju zbraň. Po vražde ušiel do Pale a odtiaľ usiloval sa dostať sa do Srbska, ale ho poznali a späť zaviedli do Sarajeva. Ponevác v čase útoku ešte nemal 18 rokov, preto ho nebolo možno odsúdiť na smrť, ako ani Principa, ani Čabrinoviča. Grabez je už štvrtým zločincem sarajevskej vraždy, ktorý vo väzení zomrel. Čabrinovič, Negja Kerovič a Mitar Kerovič totiž už tiež zomreli vo väzení.

Zamestnanci koš.-oderbergskej železnice v decembri pre rodiny svojich narukovaných súdruhov sobierali 2117 korún.

Kúpele Tátraszéplak mali vlni 954 stálych a 262 dočasných hostí.

Do rumunského zajatia dostali sa zo Spiša: Novovesský rodák zástavnik Elemér Zwicker, levočský rodák nadporučík Gejza Paulinyi a krompašský rodák frajter Gustav Neubeller.

Na válečné hroby opatrujúci fond v ľudovo-účebných ústavoch spišskej stolice sossbieralo sa vyše 2400 korún.

Chýry z Levoče. V decembri min. roku v Levoči 526 osobám vyplatili 18.265 kor. válečnej podpory. — Minulého roku narodilo sa v Levoči 95 dietok a zomrelo 202 osôb, manželstvi uzavrelo sa 30. — Od 1. januára cenu jedného litra mlieka ustálili v 44 halieroch. — V deň korunovania kráľa mesto pohostilo chudobných.

Vyšnoružbašská r.-kat. školská stolica vo Spiši za učiteľku vyvolila si Emmu Mácza, ktorá doteraz účinkovala v oravskej obci Vittanova.

Hrdinská smrť. Štefan Palkó, honvéd košického 9. peš. pluku, rodák zo spišských Zakaroviec, hrdinskou smrťou zomrel.

Neobyčajne tuhá zima v Nemecku. V Berlíne a vôbec v severnom Nemecku majú neobyčajne treskúcu zimu, ktorá už vyžiadala viac obetí. V Berlíne v nedeľu, 21. jan. ráno o 7. hodine teplomer ukazoval 12 a cez poľudnie 5 stupňov zimy dľa Celsiusa. V zadnej Pomeranii 21. jan. bolo 17—18 v prostrednom Nemecku 12—15, v juž. Nemecku 8—9 stupňov zimy. V Landesbergu pri Warte našli troch zamrznutých ľudí.

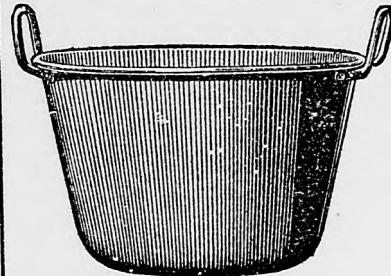

Svrblavosť
svrab,
hostec,
nemoce kože,
staré rany

stojne lieči zákonom chránený prostriedok. Nešpiní a je zcela bez zápachu. Má veľký 3 koruny, veľký 5 korún, rodinný 9 korún, s úpravou upotrebenia. Doraba:

Alexander Gerő, lekárnik Nagykörös 40.

Z vnútra a zvonku cinkovaný Nehrdzateľný ocelový kotál

takej trvácnosti, ako kotál modený, ba má väčšie prednosti, ako tento, bo čo do stálosti a pevného vyhotovenia vydrží každú konkurenciu.

Priemer v centim.	Prázd. obsah v litroch	Váha v kilogram.
40	35	5
44	40	6
48	50	7
52	55	9
56	65	10
62	80	13
68	100	14

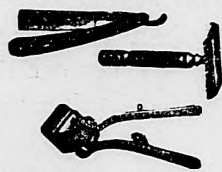
Cena 3.20 kor. po kgr.

K objednaníu: u **Pavel Sohr** obvodu ocelového tovaru **Somogyzil.**

Zásielky s poštovou dobierkou, pri objednaníu od každého kusa treba poslat 5 korún závdavku. Cieľom najprimeranejšie je objednávkou prevádzkať na poštovej poukázke. Objednávateľ presne a zreteľne vypísať ma meno, udat bydlu, o. poštu a železničnú stanicu.

Oznany prijíma administracia „**Kreštan**“ Budapest, Szentkirályi-u. 28

Dobré nástroje k noleniu sa a ku strihaniu vlasov.

Ia britva zo striebro-oceli 2, 3, 4 kor. Bez pečného holenia nástroje s 1. ožom 2, 3, kor. Holenia nástroje «perfect» so 6 nožami 11.50 korún. Dvojitého rezu rezervnože tučet 3.50. Ia stroj ku strihaniu vlasov 7.50, 8.50 korún. Záměna dovolená alebo návrat peňazi. Zasielanie s poštovou dobierkou alebo pri voprednom doposlani peňazi skrze cis. a kráľdvorého zás. elca

Jána Konrad vývozný a zasielačný dom **Brüx číslo 1547.** (Čechy) Hlavný cenník so 400 vyobrazeniami zdarma.

Armádne náručné hodinky

presne regulované a repassované nikelové alebo ocelové K 12, 16, 20, 24. Strieborné náručné hodinky k natiahnutiu K 30, 36, 40, 14 karat. Zlaté náručné hodinky k natiahnutiu K 100, 120, 140. 3 rokov záruka na písme. Zasielanie s poštovou dobierkou. Ziadne risksiko! Záměna dovolená alebo návrat peňazi.

Prvá dielňa hodin **Jána Konrad** cis a kráľ dvorný zasielca **Brüx číslo 1546.** Čechy Bezplatné zaslanie mojho hlavného cennika na žiadost každému.

Lahké, lež pevné

pluhy s ocelovým hriadelom pre menšie hospodárstva.

Tieto ocelové pluhy opatrené s károu k postaveniu, sešavoditkom, s hriadelom a pluhovou hlavou z čistej ocele, sú tichej a istoj chodby, pôdu kypria náležte a nechávajú po sebe čisté brázdy.

Ponevác každá ich časťka zhotovená je z najvýbornejšej ocele, vzdor lahkej ich váhe sú veľmi pevné a trváce.

Zapraž v jarme nevysluhujú! — Orú v hlbke 5—15 cm.

S károu, náhradným oračným železom a šraubovým kľúčom.

Pre strednú pôdu vo váhe asi 70 kg. cena

115 korún.

Pre ťažkú pôdu, vo váhe asi 75 kg. cena

120 korún.

Pevné a lacné brány 2-dielné, vo váhe 42 kg.

cena 65 korún.

Pri objednaníach prosíme o závdavok 25 K

Náš cenník na každý pád treba si pýtať.

K dostaniu v:

Jozef Marosi a Syna

veľkého obchodu dome kôs a železného tovaru, **Esztergom 15.**